

– змінити співвідношення між власними і делегованими повноваженнями в сторону переважання власних;

– здійснити заходи щодо збільшення фіскального значення місцевих податків і зборів;

– спростити доступ органів місцевого самоврядування до ринку фінансових послуг, тощо.

Література:

1. Бондарук Т. Г. Місцеве самоврядування та його фінансове забезпечення в Україні / Т. Г. Бондарук – НАН України; Ін-т економіки та прогнозування. – К., 2009 – 608 с.

2. Бодрова І. І. Європейський досвід удосконалення адміністративно-територіального устрою [Електронний ресурс] / І. Бодрова // Конституційна Асамблея – Режим доступу: <http://cau.in.ua/ua/activities/analytics/id/jevropejskij-dosvid-udoskonalennja-administrativno-teritorialnog-481/>.

3. Інституційне забезпечення державної регіональної політики (досвід країн ЄС) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/mart2009/31.htm>.

4. Шевцов А. Н. Экономические ресурсы муниципального развития: финансы, имущество, земля. / А. Н. Шевцов. – Изд. 3-е, испр. и существ. доп. – М.: Едиториал УРСС, 2004, – 224 с.

5. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін.]; Швейцарсько-український проект Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. – К.: ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

Савчук С. В.

к.е.н., викладач кафедри фінансів

ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

На етапі реалізації бюджетної реформи в Україні гостро постають питання посилення децентралізації державних фінансів. Адже бюджетна децентралізація є важливим чинником, що визначає рівень автономії, фінансової самодостатності та функціонування органів місцевого самоврядування. Саме децентралізація прийняття управлінських рішень сприяє підвищенню ефективності вирішення завдань, покладених на місцеві органи влади, зростанню їхньої ролі у забезпеченні соціально-економічного розвитку територій.

Визначальним аспектом у здійсненні бюджетної децентралізації виступає встановлення повноважень місцевих органів влади, відповідно до яких вони можуть визначати власні дохідні джерела та видатки, а також їхній розподіл між різними рівнями бюджетної системи держави. Велике значення при цьому мають особливості забезпечення локальними суспільними благами і послугами відносно потреб окремих адміністративно-територіальних одиниць щодо можливості їх використання даними регіонами. Види та обсяги наданих

суспільних послуг, а також ефективність діяльності суб'єктів місцевого господарства повинні відповідати попиту на них громадян. Тому розподіл повноважень між органами державної та місцевої влади необхідно здійснювати таким чином, щоб оптимально та максимально ефективно здійснити перерозподіл бюджетних ресурсів держави. Відповідно, у компетенції місцевих органів повинно бути вирішення тих завдань, що обмежені певною територією.

Вагомими чинниками, що впливають на реалізацію повноважень місцевих органів влади є: відповідність дохідних джерел місцевих бюджетів видатковим зобов'язанням місцевих органів влади, перелік суспільних послуг, які вони надають, самостійний вибір пріоритетних напрямків використання бюджетних ресурсів для задоволення потреб населення.

Незважаючи на значні зміни, що відбулися у бюджетному законодавстві в Україні спостерігається досить повільний процес бюджетної децентралізації [1]. Не виключається надмірна заполітизованість та застосування централізованих важелів впливу стосовно бюджетного процесу та перерозподілу фінансових ресурсів держави. Хоча за рахунок окремих законодавчих змін і вдалося збільшити обсяги надходжень до місцевих бюджетів, однак наявні джерела не забезпечують в повній мірі фінансування навіть поточних видатків. Крім того, нерівномірним є співвідношення обсягів доходів місцевих бюджетів, що враховуються і не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, а також значною є залежність дохідної бази місцевих бюджетів від обсягів наданих міжбюджетних трансфертів. Нормативно неврегульованим залишається здійснення видатків на соціальну сферу тощо[2].

Тому необхідною умовою, що забезпечить ефективний процес бюджетного реформування, є подальша бюджетна децентралізація, що посилить роль місцевого самоврядування, в першу чергу, за рахунок функціонування стабільної та прозорої системи взаємовідносин між державним і місцевими бюджетами в Україні. Центральними органами влади повинні враховуватися економічні можливості регіонів, що зумовлює доцільність формування місцевих бюджетів із врахуванням результатів діяльності суб'єктів-платників податків відповідного регіону. Децентралізація бюджетної системи вимагає чіткого розмежування функцій та повноважень між органами державної та місцевої влади, забезпечення механізму фінансування цих повноважень, зміцнення власної дохідної бази місцевих органів влади, удосконалення системи фінансового вирівнювання та надання міжбюджетних трансфертів.

Важливими заходами щодо оптимізації взаємовідносин між центром і регіонами в Україні мають стати:

– створення необхідних умов для забезпечення економічної самостійності регіонів та стимулювання діяльності суб'єктів місцевого господарства;

- підтримка за рахунок міжбюджетних трансфертів недостатньо економічно розвинутих регіонів;
- посилення інвестиційної складової місцевих бюджетів, що забезпечить підвищення рівня конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості регіонів;
- підвищення рівня ефективності використання бюджетних коштів за рахунок запровадження програмно-цільового методу у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів;
- здійснення розрахунку видатків, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів виходячи із державних соціальних стандартів та нормативів;
- узгодження пріоритетів та завдань органів державної та місцевої влади щодо розвитку адміністративно-територіальних одиниць;
- збільшення питомої ваги місцевих бюджетів у зведеному бюджеті з урахуванням підвищення основних соціальних стандартів, перерозподілу функціональних повноважень між центром та регіонами і проведення структурних реформ [3].

Література:

1. Бюджетний кодекс України №2456-17 від 05.01.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до док.: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Аналітична записка «Щодо основних напрямів бюджетної політики України на 2013 рік» [Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України]. – Режим доступу до док.: <http://www.niss.gov.ua/articles/802/>.
3. Постанова Верховної Ради України «Про основні напрями бюджетної політики на 2013 рік» від 22.05.2012 №4824-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу до док.: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4824-17>.

Сидор І. П.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ У СИСТЕМІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Місцеві бюджети є фінансовою базою органів місцевого самоврядування, фондом грошових коштів, необхідним для фінансування виконання органами місцевого самоврядування власних та делегованих повноважень, що формуються на основі бюджетного законодавства. Наявність місцевих бюджетів закріплює економічну самостійність місцевих органів самоврядування, що передбачена Конституцією України та Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», активізує господарську діяльність, дозволяє їм розвивати інфраструктуру на підвідомчій території, розширювати